

Hanna Mäkitalo ja Nea Rosenberg

Sukupuolitautilien ehkäisy nuorten miesten näkökulmasta

Toiminnallinen opinnäytetyö Koulutuskeskus Seduun

Opinnäytetyö

Kevät 2015

SeAMK Sosiaali- ja terveysala

Sairaanhoitaja (AMK)

SEINÄJOEN AMMATTIKORKEAKOULU

Opinnäytetyön tiivistelmä

Koulutusyksikkö: Sosiaali- ja terveysalan yksikkö

Tutkinto-ohjelma: Sairaanhoidtaja (AMK)

Suuntautumisvaihtoehto: Hoitotyö

Tekijä: Hanna Mäkitalo & Nea Rosenberg

Työn nimi: Sukupuolitautilien ehkäisy nuorten miesten näkökulmasta, toiminnallinen opinnäytetyö Koulutuskeskus Seduun.

Ohjaaja: Helinä Mesiäislehto-Soukka, lehtori, TtT ja Tiina Mäki-Kojola, pt. tuntiopettaja, TtM

Vuosi: 2015

Sivumäärä: 40

Liitteiden lukumäärä: 4

Tämä opinnäytetyö koostuu teoreettisesta ja toiminnallisesta osuudesta. Teoreettisessa osuudessa käsitellään aiheita nuori mies, seksuaalisuus, seksuaaliterveys, sukupuolitaudit ja kondomi sekä opinnäytetyön tavoite, tarkoitus, eettisyys ja luotettavuus. Teoriatietoa kerättiin sekä alan kirjallisuudesta että Internetistä. Opinnäytetyön aihe on ajankohtainen, sillä sukupuolitaudit ovat maailmanlaajuisia ja niitä tuskin koskaan saadaan kokonaan pois. Erityisesti kohderyhmämme ikäiset (noin 18-vuotiaat) ovat alttiita eri sukupuolitaudeille, koska seksikumppaneiden vaihtuvuus voi olla suurta.

Toiminnallinen osuus opinnäytetyöstä toteutettiin opetustapahtumana Seinäjoen Sedun Kirkkokadun toimipisteessä. Kohderyhmänä olivat toisen vuoden sähkö- ja automaatioasentajaopiskelijat. Opetustapahtumassa käsiteltiin nuorten miesten seksuaalisuutta, vastuullisuutta, kolme yleisintä sukupuolitautia sekä kondomin käyttöä. Opetustapahtuma pidettiin yhdelle ryhmälle, jonka koko oli 17 opiskelijaa. Opetustapahtuman tukena käytettiin PowerPoint-esitystä. Annoimme opiskelijoille kondomeja ja kävimme yhdessä läpi kondomin käyttöohjeet. Opetustapahtuman kesto oli 50 minuuttia.

Opinnäytetyön tavoitteena oli edistää nuorten miesten kiinnostusta seksuaaliterveydestä, pyrkiä ehkäisemään sukupuolitautiltartuntoja lisäämällä tietoa ja saada heidät ajattelemaan kondomin käytön tärkeyttä sekä motivoida heitä käyttämään kondomia. Opinnäytetyön tavoitteena oli motivoida nuoria miehiä huolehtimaan seksuaaliterveydestään sekä edistää vastuullisuutta seksuaalisessa kanssakäymisessä huomioiden kondomin oikeanlaisen käytön ainoana keinona sukupuolitautilien ehkäisyssä. Opinnäytetyön tarkoituksena oli suunnitella ja toteuttaa aiheeseen liittyvä opetustapahtuma Koulutuskeskus Sedun Kirkkokadun toimipisteessä.

Avainsanat: nuori mies, sukupuolitaudit, seksuaaliterveys, kondomi, toiminnallinen opinnäytetyö

SEINÄJOKI UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Thesis abstract

Faculty: School of Health Care and Social Work

Degree programme: Degree programme in Nursing

Specialisation: Bachelor of Nursing

Author/s: Hanna Mäkitalo and Nea Rosenberg

Title of thesis: Prevention of sexually transmitted diseases from the young men's point of view, functional dissertation to Sedu Vocational Centre, Kirkkokatu locations.

Supervisor: Helinä Mesiäislehto-Soukka, Senior Lecturer, PhD and Tiina Mäki-Kojola, Lecturer, MNSc

Year: 2015 Number of pages: 40 Number of appendices: 4

This thesis consists of a theoretical and a functional part. The theoretical part deals with issues such as young man, sexuality, sexual health, sexually transmitted diseases, and condom. The objective, purpose, ethicalness and reliability of the thesis are also dealt with in the theoretical part. The theory contains information collected both from literature and Internet. The thesis' theme is topical, because sexually transmitted diseases are global and will never be gone. Particularly this group age is exposed to sexually transmitted diseases because sexual partners change a lot.

The functional part of the thesis was carried out as a teaching lesson in Sedu Vocational Centre, Kirkkokatu locations. This age group was formed by second year electrician and automation mechanic students. The teaching lesson addressed young men's sexuality, responsibility, three of the most common sexually transmitted diseases and condom usage. The teaching lesson was for one group. There were 17 students. To support the teaching lesson PowerPoint presentations were used. Condoms were provided to the students and condom instructions were discussed. The teaching lesson took 50 minutes.

The objective of the thesis was to increase young men's interest in sexual health by providing information to try to prevent sexually transmitted diseases, and to get them to think about the importance of condom usage and motivate them to use a condom. The target of the thesis was motivate young men to take care of their sexual health and promote responsibility in sexual interaction, taking into consideration the right way to use condoms as the only way to prevent sexually transmitted diseases. The purpose of this thesis was to design and carry out a teaching lesson in Sedu Vocational Centre, Kirkkokatu locations.

Keywords: young man, sexually transmitted diseases, sexual health, condom, functional study

SISÄLTÖ

Opinnäytetyön tiivistelmä.....	2
Thesis abstract.....	3
SISÄLTÖ.....	4
Kuva- ja taulukkoluettelo	6
Käytetyt termit ja lyhenteet	7
1 JOHDANTO	8
2 MILLAINEN ON NUORI MIES?.....	10
3 SEKSUAALISUUS JA SEKSUAALITERVEYS NUORTEN MIESTEN NÄKÖKULMASTA.....	11
3.1 Nuorten miesten seksuaalisuuteen kehittyminen ja sen tukeminen	13
3.2 Nuorten miesten seksuaaliseen vastuullisuuteen kehittyminen	15
4 NUORTEN MIESTEN KOLME YLEISINTÄ SUKUPUOLITAUTIA.	17
4.1 Yleistä sukupuolitaudeista	17
4.2 Klamydia	17
4.3 Sukuelinherpes	19
4.4 Kondylooma.....	21
5 SUKUPUOLITAUTIEN EHKÄISY NUORTEN MIESTEN NÄKÖKULMASTA	25
6 TOIMINNALLINEN OPINNÄYTETYÖ	28
7 OPINNÄYTETYÖN TAVOITE JA TARKOITUS.....	29
8 OPINNÄYTETYÖN TOTEUTUS	30
8.1 Ryhmän koko	30
8.2 Opetussuunnitelma	30
9 JOHTOPÄÄTÖKSET, EETTISYYS JA LUOTETTAVUUS.....	32
9.1 Johtopäätökset.....	32
9.2 Opinnäytetyön eettisyys ja luotettavuus.....	33
10POHDINTA	35
LÄHTEET	36

LIITTEET.....40

Kuva- ja taulukkoluetelo

Kuva 1. Seksuaalisuuden portaat	11
Kuva 2. Sukuelinherpesrakkulat peniksessä.....	20
Kuva 3. Sukuelinherpeksen rikkoutuneet rakkulat peniksessä	21
Kuva 4. Helmiäisnystyt terskan juuressa	23
Kuva 5. Kukkakaalimaiset kondyloomat peniksessä.....	24
Kuva 6. Kondomin käyttöohje	27
Taulukko 1. Klamydia-tartunnat Etelä-Pohjanmaan sairaanhoitopiirissä vuonna 2014.....	18

Käytetyt termit ja lyhenteet

Demonstraatio	Yksi esittävän opetuksen opetusmuodoista. Sillä tarkoitetaan jonkin idean tai taidon esittämistä.
Kondomi	Ohut kumisuojaus, joka suojaa sukupuolitaudeilta sekä estää miehen siittiöitä pääsemästä naisen emättimeen.
Nuori mies	Nuoruuden keskivaiheessa oleva ammattikoululainen
Seksuaaliterveys	Seksuaaliterveys on seksuaalisuuteen liittyvä fyysisen, psyykkisen, sosiaalisen ja emotionaalisen hyvinvoinnin tila.
Sukupuolitauti	Sukupuolitaudit ovat bakteereja, viruksia, alkueläimiä tai sienitulehduksia, jotka tarttuvat seksiteitse.
THL	Terveysten ja hyvinvoinnin laitos on sosiaali- ja terveystieteiden tutkimus- ja kehittämislaitos.
WHO	World Health Organization eli maailman terveysjärjestö on ihmisten terveyteen keskittyvä Yhdistyneiden kansakuntien järjestö.

1 JOHDANTO

Tämä opinnäytetyö on toiminnallinen ja käsittelee sukupuolitauteja ja niiden ehkäisyä. Toiminnallisen osuuden toteutus tapahtui yhteistyössä Koulutuskeskus Sedun kanssa, Kirkkokadun toimipisteessä Seinäjoella. Opinnäytetyön teoreettisessa osuudessa käsitellään nuorten miesten seksuaalisuutta, seksuaaliterveyttä, sen kehittymistä ja tukemista, vastuullisuuteen kehittymistä, sukupuolitauteja ja niiden tarttumista, oireita ja hoitoa sekä kondomia miesten ehkäisyvälineenä. Opinnäytetyön yhteistyökumppanina toimii Koulutuskeskus Sedun Kirkkokadun toimipisteen lisäksi Suomen Punaisen Ristin Länsi-Suomen piirin pluspiste.

Kirkkokadun toimipisteessä järjestettiin opetustapahtuma, jonka aikana käsiteltiin opinnäytetyön aiheet yhdessä opiskelijoiden kanssa. Kohderyhmä koostui toisen vuoden sähkö- ja automaatioasentajaopiskelijoista. Ryhmässä oli ainoastaan miespuolisia opiskelijoita. Annoimme opiskelijoille ajankohtaista tietoa seksuaaliterveydestä sekä taskukokoisen kondomin käyttöohjeineen. Ohje käytiin yhdessä läpi opetustapahtuman päätteeksi.

Toiminnallisen opinnäytetyön tekeminen kiinnosti meitä molempia. Aiheeksi valikoituivat nuorten miesten kolme yleisintä sukupuolitautia ja niiden ehkäisy. Aihe on ajankohtainen kohderyhmä huomioon ottaen. Suomessa ammattikoulussa opiskelevista ensimmäisen tai toisen vuosikurssin pojista 58,0 % on harrastanut seksiä. Seinäjoella vastaava lukema on 61,2 %. (Terveystietokeskuksen ja hyvinvoinnin laitoksen, Tilastokeskuksen ja indikaattoripankki SOTKANet 2005–2013.)

On tärkeää, että opinnäytetyöllä voidaan vaikuttaa nuorten miesten asenteisiin ja tietoihin koskien sukupuolitautien ehkäisyä erityisesti kondomin käytöllä. Omien kokemustemme mukaan ehkäisyneuvontaa ei anneta tarpeeksi ammattikoulun toisella vuosikurssilla tai se voi olla puutteellista. Tämä tuli ilmi keskustellessamme tuntemiemme toisen vuoden ammattikouluopiskelijoiden kanssa. Tällaisesta aiheesta ei ole tehty aikaisemmin opinnäytetyötä Seinäjoen ammattikorkeakoulussa.

Hoitotyön näkökulmana on sukupuolitautien ehkäisy nuorten miesten näkökulmasta. Opinnäytetyössä huomioidaan sukupuolitautien ehkäisyssä vain kondomi, koska se on tällä hetkellä miesten ainut ehkäisykeino. Opinnäytetyössä keskitytään

nuorten miesten näkökulmasta vain kolmeen yleisimpään sukupuolitautiin: klamydiin, sukuelinherpekseen sekä kondyloomaan.

Opinnäytetyön tavoitteena oli edistää nuorten miesten kiinnostusta seksuaaliterveydestä, pyrkiä ehkäisemään sukupuolitauditartuntoja lisäämällä tietoa ja saada heidät ajattelemaan kondomin käytön tärkeyttä sekä motivoida heitä käyttämään kondomia. Opinnäytetyön tavoitteena oli motivoida nuoria miehiä huolehtimaan seksuaaliterveydestään sekä edistää vastuullisuutta seksuaalisessa kanssakäymisessä huomioiden kondomin oikeanlaisen käytön ainoana keinona sukupuolitautien ehkäisyssä. Opinnäytetyön tarkoituksena oli suunnitella ja toteuttaa aiheeseen liittyvä opetustapahtuma Koulutuskeskus Sedun Kirkkokadun toimipisteessä.

Sukupuolitautien ehkäisyssä tulee ottaa huomioon myös yhteiskunnallinen näkökulma. Seksuaalitetoutta lisäämällä pyritään vähentämään uusien sukupuolitauditartuntojen ilmaantuvuutta, jolloin sukupuolitauditartuntojen hoidon tarve ja terveydenhuollon kuormitus vähenee. Sairaanhoitaja kohtaa työssään seksuaalisuuden eri muotoja, jolloin hänen on tiedettävä ihmisen seksuaalisuudesta sekä siitä, miten kohdata potilas näihin asioihin liittyen. Sairaanhoitajan on hyvä tietää perusasiat sukupuolitaudeista, jolloin hän pystyy oivaltamaan syy–seuraus-suhteita.

2 MILLAINEN ON NUORI MIES?

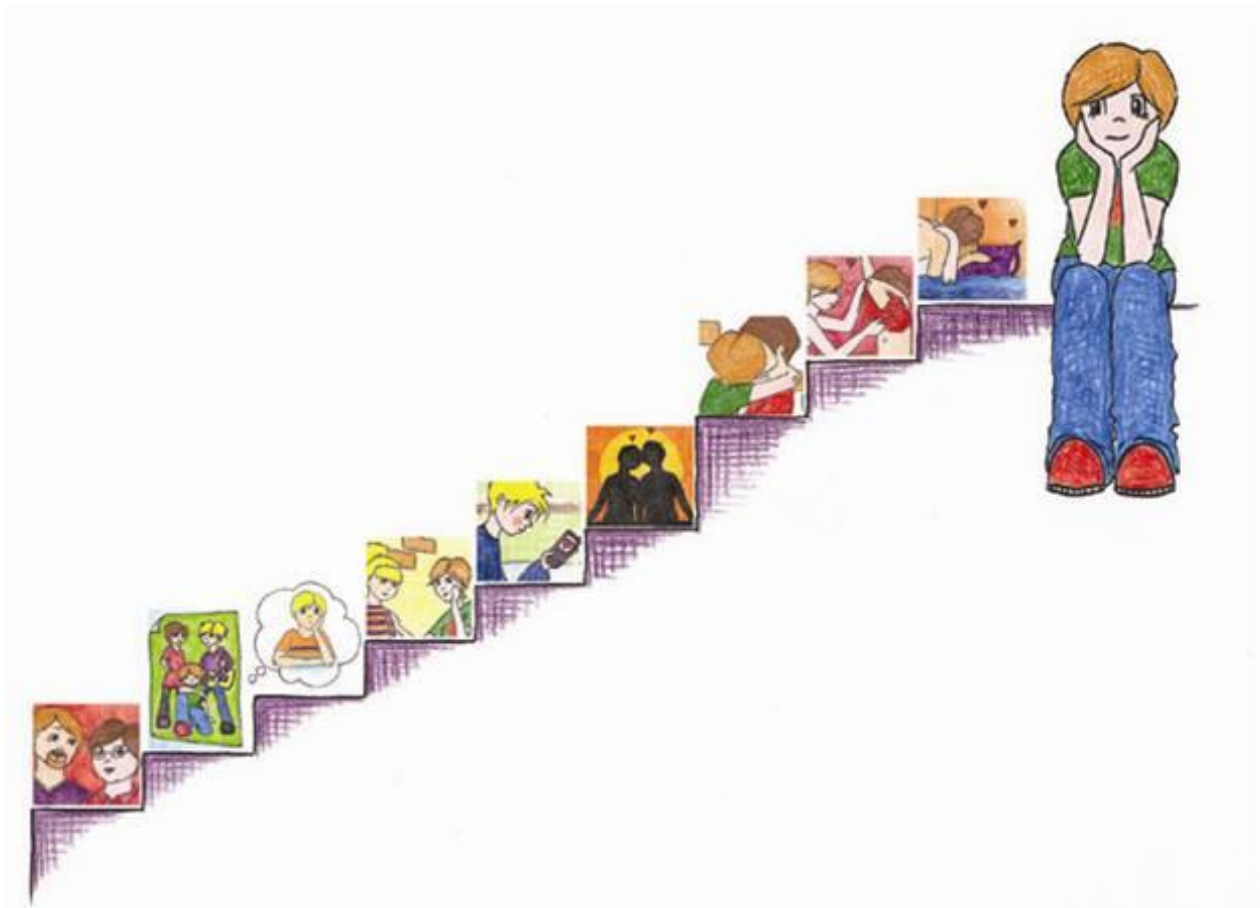
Dunderfeltin (2011) Elämänkaaripsykologian mukaan nuoruus voidaan jakaa kolmeen vaiheeseen, joista jokaisella vaiheella on oma erityinen tehtävänsä nuoren kasvaessa kohti aikuisuutta. Näistä ensimmäinen on nuoruusiän varhaisvaihe, joka koetaan yleensä 12–15-vuotiaana. Tällöin nuori luo uusia ystävyysuhteita ja voi kapinoida auktoriteettiaan vastaan. Tässä ikävaiheessa tapahtuu myös suurimmat biologiset murrosiän muutokset. Toista nuoruusiän vaihetta kutsutaan nuoruuden keskivaiheeksi. Tämän vaiheen nuoret kokevat noin 15–18-vuotiaana ja tyypillistä on rajojen kokeilu sekä ihastumiset samaan tai eri sukupuoleen. Tässä iässä nuori solmii myös pysyvämpiä ihmissuhteita ja minäkuva selkiytyy vähitellen. Dunderfeltin (2011) mukaan nuoruuden kolmatta kehitysvaihetta kutsutaan nuoruuden loppuvaiheeksi. Tämä vaihe koetaan tyypillisimmin noin 18–20-vuotiaana. Tässä vaiheessa nuori on valmis aloittamaan itsenäisen elämän, pohtii omaa paikkaansa maailmassa ja alkaa vähitellen elää tasaisempaa elämänvaihetta.

Nuoruus on kiihkeää aikaa. Nuoruuden elämänvaiheessa pohditaan ja opetellaan ohjaamaan omaa käyttäytymistään suhteessa muihin. Nuori kokeilee rajojaan ja haluaa olla itsenäinen, mutta tarvitsee kuitenkin lähelleen turvallisia aikuisia, sillä yksilöllisyys on nuorella vasta kehittymässä. (Dunderfelt 2011, 84–86.)

Nuoruuteen kuuluu erilaisia kehitystehtäviä, joiden kohtaaminen vahvistaa yksilön kehittymistä ja auttaa selviytymään seuraavan elämänvaiheeseen. Nuoruuden kehitystehtävinä nähdään muun muassa se, että nuori hyväksyy ulkonäkönsä ja löytää itselleen miehisen tai naisellisen roolin. Nuoren tulisi ottaa vastuuta taloudellisista asioista ja itsenäistyä aikuisiin nähden, koska tällöin nuori valmistautuu avioliittoon ja perhe-elämään. Nuoren tulisi myös pyrkiä vastuulliseen sosiaaliseen kanssakäymiseen. (Dunderfelt 2011, 84–86.)

3 SEKSUAALISUUS JA SEKSUAALITERVEYS NUORTEN MIESTEN NÄKÖKULMASTA

Seksuaalisuus. Apter, Väisälä ja Kaimola (2006, 205–208) kuvaavat lasten ja nuorten seksuaalisuutta käytännönläheisesti. Seksuaalisuus on olennainen ja erottamaton osa ihmistä. Murrosikä on seksuaalisuuden kehittymisen kannalta herkkää aikaa. Siihen kuuluvat haavoittuva ja muuttuva kehon kuva sekä halu jakaa seksuaalisia kokemuksia. Nuoruuden seksuaalisuuteen liittyvät myös voimakkaat tunteet. Se on riskialtista aikaa, sillä nuoruudessa koetaan jännittävät ja onnistuneet ensikokemukset, mutta välillä myös pettymykset. Seksuaalinen kehitys tapahtuu muun kasvun ja kehityksen rinnalla. Ihmisen seksuaalista kehittymistä voidaan kuvata portaittaisena vaiheena, sillä se kehittyy ihmisen fyysisen, psyykkisen ja sosiaalisen kehityksen rinnalla.

Kuva 1. Seksuaalisuuden portaat
(Korteniemi-Poikela & Cacciatore 2010. Piirros Annika Hanhivaara).

Seksuaalisuuden portaat kuvaavat ihmisen seksuaalisuuden kehittymistä leikkimmästä aikuisuuteen. Jokaisella portaalla on oma tärkeä merkityksensä seksuaalisuuden kehittämisessä. Jokainen ihminen kulkee portaat omaan tahtiinsa. Tärkeää olisi, että jokainen vaihe käytäisiin rauhassa läpi ja opittaisiin siihen liittyvät asiat. (Korteniemi-Poikela & Cacciatore, 2010. 15–24.)

Seksuaalisuuden portaat (kuva 1) ovat Korteniemi-Poikelan ja Cacciatoren (2010) mukaan seuraavat:

- Rakastuminen isään tai äitiin
- Ihastuminen julkisuuden henkilöön
- Ihastuminen tuttuun ihmiseen, mutta siitä ei vielä kerrota muille
- Ihastuminen tuttuun ihmiseen, ihastumisen tunteet voidaan kertoa kavereille
- Ihastumisesta kerrotaan ihastumisen kohteelle
- Ihastumisesta tulee julkista, esimerkiksi käsi kädessä kulkeminen
- Suhteeseen liittyy seksuaalista kiihottumista, esimerkiksi koskettelua ja suutelua
- Suhde syvenee, luottamus on molemminpuolista ja opetellaan, mikä tuntuu hyvältä
- Suhde on syventynyt. Voidaan edetä rakasteluun, mikäli se tuntuu molemmista oikealta. Tämän vaiheen saavuttaminen vaatii aikaa.

Seksuaalisuus on monimuotoinen käsite, joten sitä on mahdotonta tiukasti määrittellä. Ihminen on aina seksuaalinen olento, koska seksuaalisuus on sidoksissa kulttuuriin ja ihmisen elämänkulkuun. On tärkeää ymmärtää, että vain ihminen itse voi määrittellä oman seksuaalisuutensa. Seksuaalisuus ei ole yhtä kuin seksin tai yhdyntöjen määrä, vaan se on paljon muutakin. (Bildjuschkin & Ruuhilahti 2010, 13–18.)

Apter ym. (2006, 356–358) mukaan seksuaalisuus voidaan jakaa neljään ulottuvuuteen

1. Eettinen ulottuvuus
 - Arvot, uskonnolliset käsitykset, moraalikäsitteet ja ihanteet
2. Kulttuurinen ulottuvuus

- Perhe ja ystävät, seurustelu, avioliitto, media ja lait
- 3. Biologinen ulottuvuus
 - Ulkonäkö ja sen muutokset, kasvu ja kehitys, seksuaaliset reaktiot, raskauden ehkäisy ja lisääntyminen
- 4. Psyykkinen ulottuvuus
 - Asenteet, käyttäytyminen, itseilmaisus, minäkäsitys ja tunteet.

Seksuaaliterveys. Seksuaaliterveys on seksuaalisuuteen liittyvä fyysisen, psyykkisen, sosiaalisen ja emotionaalisen hyvinvoinnin tila. Hyvä seksuaaliterveys edellyttää positiivista ja kunnioittavaa asennetta seksuaalisuuteen ilman pakottamista, syrjintää tai väkivaltaa. Kaikkien ihmisten seksuaalisten oikeuksien kunnioittaminen, suojeleminen ja toteuttaminen ovat osa hyvän seksuaaliterveyden saavuttamista ja ylläpitämistä. (World Health Organization 2014a.) Terve ja normaali seksuaalinen kehitys on tärkeää nuoren elämässä. Positiivisten kokemusten kautta nuori kehittää tervettä seksuaalista kanssakäymistä, itsetuntoa ja itsenäisyyttä seksuaalisessa päätöksenteossa. (Chapman & Werner-Wilson 2008, 505–523.)

Murrosikäinen nuori alkaa hiljalleen hyväksyä uudenlaisen kehonsa ja haluaa jakaa seksuaaliset kokemukset toisen ihmisen kanssa. Tunteet, harkinta, järki ja vietit muodostavat kokonaisuuden, jota voi hallita. Nuori opettelee näitä asioita hiljalleen seurustelukumppaninsa kanssa. Suhteessa edetään puheesta tekoihin, kun nuori kokee hallitsevansa omat tunteensa ja tietää asioista riittävästi. Nuoren olisi tärkeää löytää samantasoinen kumppani itselleen, jotta seksuaalisilta loukkauksilta välttyttäisiin. (Apter ym. 2006, 366–381.)

3.1 Nuorten miesten seksuaalisuuteen kehittyminen ja sen tukeminen

Vanhempien tavoitteena on kasvattaa nuorestaan seksuaalisesti ehjä ihminen. Tähän voidaan vaikuttaa lapsen ikään sopivalla seksuaalikasvatuksella. Lapselle ja nuorelle tulee tarjota runsaasti ei-seksuaalista kosketusta ja läheisyyttä. Tämän avulla hän oppii nauttimaan toisen ihmisen läheisyydestä ja siitä, miltä tuntuu olla lähellä toista ihmistä ilman seksuaalisia pakotteita. Kehittyvälle nuorelle on tärkeää kertoa, että jokainen kehittyy omaan tahtiinsa kehityksen kaikilla osa-alueilla. Vaikka

jokaisen seksuaalisuus on erilainen, siihen annetaan hyvä malli jo kotoa. Jos vanhemmat ovat ylpeitä omasta sukupuolestaan ja kohtelevat kumpaakin sukupuolta ja kaikkia yksilöitä arvostaen, se antaa nuorelle terveen mallin seksuaalisuudesta. (Apter ym. 2006, 222–225.)

Nuoruusiässä seksuaalisuus siirtyy vähitellen nuoren omalle vastuulle. Aikuisen tehtävä on kunnioittaa nuoren yksityisyyttä ja tukea murrosikäisen nuoren myönteistä minäkuvaa. Nuorta tulee arvostaa sellaisena kuin hän on. Vanhempien vastuulle jää tiedon ja tuen antaminen. Vanhemmat voivat esimerkiksi ostaa nuorelle kondomeja. Tällöin annetaan viesti, että seksuaalisuudesta ja ehkäisystä puhuminen on sallittua, mutta ei pakollista. (Apter ym. 2006, 224–225.)

Nuorten on tärkeää tietää, minkälaisia seksuaalioikeuksia heillä on. Väestöliiton ([Viitattu 12.2.2015]) mukaan kaikilla nuorilla on seuraavat oikeudet sukupuolesta, seksuaalisesta suuntautumisesta, ihonväristä tai terveydentilasta riippumatta:

- Oikeus elämään olemalla oma itsensä
- Oikeus nauttia omasta kehostaan ja seksuaalisuudestaan joutumatta syrjityksi tai kiusatuksi
- Oikeus tehdä itsenäisiä päätöksiä
- Oikeus ilmaista mielipiteensä seksuaalisuuteen liittyvissä asioissa
- Oikeus nauttia seksuaalisuudestaan tietäen, että on turvassa
- Oikeus valita vapaasti haluaako naimisiin vai ei
- Oikeus seksuaalisen suuntautumisen mukaiseen sukupuolielämään alistamatta tai vahingoittamatta ketään
- Oikeus päättää itse, haluaako seksiä vai ei sekä kieltäytyä missä tahansa vaiheessa
- Oikeus saada tietoa ehkäisyneuvonnasta sekä ehkäisymenetelmistä heille sopivalla tavalla ja hinnalla
- Oikeus saada tietoa sukupuolitaudeista
- Oikeus saada vanhemmiltaan tietoa heidän seksuaalioikeuksista, että he ymmärtävät vaatia niitä sekä suojella itseään
- Oikeus suojella itseään
- Oikeus tulla suojelluksi
- Oikeus terveydentilan vaarantamattomuuteen seksuaalisuuden vuoksi

- Oikeus korkeatasoiseen sekä luottamukselliseen seksuaaliterveydenhuoltoon, johon nuorella on varaa
- Oikeus kivuttomaan sekä loukkaamattomaan seksuaaliterveydenhuoltoon
- Oikeus olla suunnittelemassa seksuaaliterveyden palveluja heidän ikäisilleen

Seksuaalisuuden kehittyminen alkaa jo varhaislapsuudessa. Murrosiän alussa lapsi saavuttaa sukukypsyyden. Pojilla tämä tapahtuu noin 13–14-vuotiaana, eli hieman myöhemmin kuin tytöillä. Seksuaalisuuden kehittämisessä tapahtuu paljon psyykkisiä muutoksia, mutta tärkeässä osassa ovat myös fysiologiset muutokset. Tällaisia muutoksia ovat mm. karvoituksen lisääntyminen, kivesten ja peniksen kasvu sekä miehistyminen kaikin tavoin. (Turunen 2005, 113–116.)

Murrosiässä nuori on itsenäistymisen kynnyksellä ja tällöin sosiaaliset kontaktit sekä kaveripiiri ovat suuri ja tärkeä osa nuoren elämää. Nuori on altis kaveripiirinsä vaikutuksille ja heidän mielipiteillään on suuri merkitys. Ujot ja epävarmat nuoret miehet uskovat herkästi rohkeampien poikien tarinoita ja kertomuksia seksuaalisuudesta ja seksistä. Tämä voi antaa väärän kuvan siitä, mikä on normaalia ja sallittua. Internet, lehdet ja televisio tuovat seksin mukaan jokapäiväiseen elämään. Heikon itsetunnon omaavalle, epävarmalle nuorelle miehelle saattaa muodostua vääristynyt kuva miehisyydestä, seksuaalisuudesta sekä toisen sukupuolen kunnioittamisesta. (Petäys 1999, 15–19.)

3.2 Nuorten miesten seksuaaliseen vastuullisuuteen kehittyminen

Pieni lapsi ei ole vastuussa omasta seksuaalisuudestaan, vaan siitä on vastuussa hänen kanssaan toimivat aikuiset. Lapselle on hyvä opettaa se, mikä on sallittua ja mikä ei. Lapselle tulee kertoa seksuaalisista oikeuksista, oman ja toisten kehon kunnioittamisesta ja koskemattomuudesta. Lapsen on hyvä tietää, että hänen kehonsa intiimeihin paikkoihin ei saa kukaan koskea ilman lupaa, ei edes vanhemmat. Lap-

sena opitut rajat ja toisten kunnioittaminen kantavat aikuisuuteen saakka. Aikuisuuden kynnyksellä olevat miehet ottavat vähitellen vastuun omasta, mutta myös kumppaninsa seksuaaliterveydestä. (Apter ym. 2006, 222–225.)

Sukupuolielämään liittyy paljon asioita, joista nuoren miehen on otettava vastuu aloitettuaan yhdynnät. Tällaisia vastuullisuuteen liittyviä asioita ovat esimerkiksi se, että sukupuolitaudit täytyy ilmoittaa tartuntatautilain (25.7.1986/583) 1 luvun, 4 § mukaan. Mikäli mies saattaa naisen raskaaksi, tulee molempien osapuolten kantaa vastuu. Isyyslain (5.9.1975/700) mukaan aviomies on lapsen isä, kun lapsi on syntynyt avioliiton aikana. Jos lapsi on syntynyt avioliiton ulkopuolelle esimerkiksi avoliittoon, tulee isän tunnustaa isyytensä.

Suomessa seksin harrastamiselle on määritelty suojaikäraja, joka on 16 ikävuotta. Lain tarkoituksena on suojella lapsia seksuaaliselta kaltoinkohtelulta. Laissa huomioidaan myös fyysinen ja henkinen kehitystaso. Jokaisella on oikeus päättää omasta kehostaan. (Rinkinen & Aho 2007, 37–59.) Rikoslakiin tehtyjen muutosten (540/2011) 20 luvun, 6 § mukaan lapsen seksuaalinen hyväksikäyttö määritellään seuraavasti:

Joka koskettelemalla tai muulla tavoin tekee kuuttatoista vuotta nuoremmalle lapselle seksuaalisen teon, joka on omiaan vahingoittamaan tämän kehitystä, tai saa tämän ryhtymään sellaiseen tekoon, on tuomittava lapsen seksuaalisesta hyväksikäytöstä vankeuteen vähintään neljäksi kuukaudeksi ja enintään neljäksi vuodeksi.

4 NUORTEN MIESTEN KOLME YLEISINTÄ SUKUPUOLITAUTIA

4.1 Yleistä sukupuolitaudeista

Bakteerit, virukset, alkueläimet tai sienitulehdukset voivat aiheuttaa seksiteitse tarttuvia sukupuolitauteja. Osa sukupuolitaudeista voi tarttua äidistä lapseen raskauden aikana, kuten HI-virus tai kuppa. (World Health Organization 2014b.) Oireet voivat olla lieviä tai jopa hengenvaarallisia (Reunala, Paavonen & Rostila 2003, 69–73). Tartuntatautilain (L 25.7.1986/583) 1 luvun, 4 § mukaan tartuntataudit jaetaan yleisvaarallisiin, ilmoitettaviin ja muihin tartuntatauteihin. Tartuntatautilain 1 luvun 4 §:ssä säädetään:

Tautia voidaan pitää yleisvaarallisena tartuntatautina:

1) jos taudin tarttuvuus on suuri tai tauti leviää nopeasti;

2) jos tauti on vaarallinen; ja

3) jos taudin leviäminen voidaan estää tautiin sairastuneeseen tai sairastuneeksi perustellusti epäiltyyn henkilöön kohdistettavilla toimenpiteillä.

Tautia voidaan pitää ilmoitettavana tartuntatautina:

1) jos taudin seuranta edellyttää lääkärin antamia tietoja;

2) jos taudin tartuntaketjun katkaisemisessa hoidettavalle annettava maksuton hoito on tarpeen; tai

3) jos kyseessä on yleisellä rokotusohjelmalla ehkäistävä tauti.

Yleisvaaralliseksi sukupuolitaudiksi luokitellaan kuppa. Ilmoitettavia tartuntatauteja ovat klamydia, HI-virus, hepatiitti B ja C sekä tippuri. Muita tartuntatauteja ovat kondylooma ja sukuelinherpes. Yleisvaarallisten ja ilmoitettavien tartuntatautiin tutkimus ja hoito on potilaalle maksutonta. (Käypä hoito -suositus 2010.)

4.2 Klamydia

Klamydia (*chlamydia trachomatis*) on solun sisäinen bakteerin kaltainen mikrobi. Se on yleisin sukupuolitauteja aiheuttava bakteeri. Klamydia voi olla pitkään oireeton, jolloin tartuntojen todellinen määrä on suurempi. Klamydian saaneista 66 % on alle 25-vuotiaita. (Hiltunen-Back 2013.) Klamydia tarttuu sukupuoliyhdyntäessä ilman kondomia, emättimen, peniksen tai peräaukon kautta. Tartunnasta mahdolliseen

diagnoosin saamiseksi kestää noin neljä viikkoa, joskus jopa kuukausia. Hoitamattomana klamydia voi aiheuttaa erilaisia jälkitauteja, kuten hedelmällisyyden alenemista. Koska tauti on usein oireeton, tartunnan saanut voi levittää sitä tietämättään. (Tiitinen 2014.)

Uusia tartuntatapauksia todetaan Suomessa vuosittain n. 13 000, joista 40 % on miehillä. Etelä-Pohjanmaan sairaanhoitopiirissä uusia klamydia-tartuntoja todettiin viime vuonna 333 kappaletta. Tartuntoja todettiin viime vuonna tasaiseen tahtiin, eikä erityisiä kuukausivaihteluita ole. (Terveyden ja hyvinvoinnin laitos, Tilastotietokanta 2015.)

Taulukko 1. Klamydia-tartunnat Etelä-Pohjanmaan sairaanhoitopiirissä vuonna 2014
(Terveyden ja hyvinvoinnin laitos, Tilastotietokanta 2015).

Vuosi 2014	Tartunnat
Tammikuu	30
Helmikuu	24
Maaliskuu	27
Huhtikuu	29
Toukokuu	30
Kesäkuu	23
Heinäkuu	26
Elokuu	36
Syyskuu	24
Lokakuu	27
Marraskuu	24
Joulukuu	33

Oireet. Klamydian itämisaika on yhdestä kolmeen viikkoa. Miehillä yleisin oire on virtsaputkentulehdus. Virtsaputkentulehduksen oireita ovat mm. vaaleanharmaa tai kellertävä erite peniksen päästä. Harvinaisempia oireita ovat lisäkivestulehdus, peräsuolitulehdus ja klamydian laukaisema reaktiivinen niveltulehdus. Lisäkivestulehduksessa oireet ovat toispuoleinen turvotus ja arkuus. Virtsatessa voi olla kipua ja

kirvelyä. Oireet edellyttävät aina hoitoon hakeutumista. Klamydia voi aiheuttaa harvoin myös eturauhasen tulehduksen. (Paavonen, Saikku, Reunala & Pasternack 2003, 21–31.)

Toteaminen. Jos oireita ilmenee, kannattaa aina hakeutua terveydenhuollon ammattilaisen vastaanotolle. Klamydia voidaan tutkia alkuvirtsasta tai ottamalla näyte tikulla virtsaputkesta. Jos virtsanäytteessä on valkosoluja ilman muita tulehduksen merkkejä, kyseessä voi olla klamydia. Se tulee tutkia virtsasta erikseen, sillä myös muut infektiot lisäävät valkosolujen määrää virtsassa esim. mykoplasma. (Paavonen ym. 2003, 21–31.)

Hoito ja ehkäisy. Klamydia hoidetaan siihen tehoavalla antibiootilla, joka on potilaalle ilmainen (Tiitinen 2014). Sukupuoliyhdynnästä tulisi pidättäytyä kahden viikon ajan taudin toteamisesta. Jälkitarkastus olisi hyvä tehdä 3–4 viikon kuluttua hoidon loppumisesta. Tällöin saadaan selville lääkehoidon teho sekä se, onko tarpeen tutkia myös seksikumppani. (Paavonen ym. 2003, 21–31.) Kondomi on ainut ehkäisyväline, jolla voi suojautua klamydiatartunnalta.

4.3 Sukuelinherpes

Sukuelinherpestä aiheuttaa yleisimmin tyypin 2 herpes simplex -virus, mutta jopa 50 % on nykyään tyypin 1 herpes simplex -viruksen aiheuttamia. Aiheuttaja on sama kuin huuliherpeksessä, jolloin se tarttuu suojaamattomassa suuseksissä. Yli miljoona suomalaista sairastaa sukuelinherpestä. Suurin osa sukuelinherpestartunnoista tapahtuu taudin oireettomassa vaiheessa tai potilaan tietämättä. Naisella on suurempi riski saada sukuelinherpestartunta mieheltä kuin miehen naiselta. (Hiltunen-Back, Lehtinen & Linnavuori 2003, 69–74.)

Oireet. Ensioireina ovat usein kutina, kirvely ja kipu genitaalialueella. Ensioireet voivat olla rajuja, mutta on tärkeää tietää, että tartunta voi olla myös oireeton. Tauti etenee nopeasti. Sukuelinten alueella voi olla turvotusta, punoitusta ja rakkuloita (kuva 2). Rakkuloiden puhjettua (kuva 3) ne muodostavat haavapintoja. Miehillä oireet ovat peniksen varressa ja terskan päässä. Tartuntaan saattaa liittyä muita yleis- oireita, kuten kuumetta ja huonovointisuutta. (Hiltunen-Back ym. 2003, 69–74.)

Toteaminen. Jos oireita tai rakkuloita ilmenee, kannattaa hakeutua terveydenhuollon ammattilaisen vastaanotolle mahdollisimman pian. Oireisessa vaiheessa tauti on helppo todeta. (Hiltunen-Back ym. 2003, 69–74.)

Hoito ja ehkäisy. Sukuelinherpeksen oireet paranevat yleensä kolmen viikon kuluessa. Viruslääkkeillä voidaan estää viruksen lisääntyminen, mutta itse virusta ei pysty hävittämään elimistöstä. Virus voi olla latentti eli piilevä kymmeniäkin vuosia, mutta saattaa puhjeta esim. stressin myötä. Oireisena aikana tulisi pidättäytyä seksistä, koska silloin sukuelinherpes tarttuu herkemmin. (Hiltunen-Back ym. 2003, 69–74.) Estohoidolla tauti pystytään pitämään oireettomana jopa vuosia (Hannuksela-Svahn 2013).

Kuva 2. Sukuelinherpesrakkulat peniksessä (Hannuksela-Svahn 2013).

Kuva 3. Sukuelinherpeksen rikkoutuneet rakkulat peniksessä (Hannuksela-Svahn 2013).

4.4 Kondylooma

Maailman yleisin sukupuoliteitse tarttuva tauti on ihmisen papillomaviruksen (human papillomavirus eli HPV) aiheuttama infektio eli kondylooma. Kaikki suuren riskin HPV-typit aiheuttavat yhteensä n. 5 % miesten syöivistä globaalisti eli maailmanlaajuisesti. Suuren riskin HPV-typit 16 ja 18 aiheuttavat 40–45 % peniksen syöivistä ja 90 % peräaukon syöivistä. (Petäjä 2014.) HPV-tyyppejä tunnetaan yli sata. Näistä noin 30 % aiheuttaa sukupuolielinten ja peräaukon virusinfektioita ja loput voivat aiheuttaa syöpää. (Lehtinen, Nieminen, Hiltunen-Back & Paavonen 2003, 56–68.) Ihmisen papillomavirukset aiheuttavat sekä hyvänlaatuisia että pahanlaatuisia kasvaimia iholla ja limakalvoilla (Syrjänen 1994, 69–93). Noin kolmasosalla nuorista aikuisista on elimistössään papillomavirus. Kondylooman voi saada myös muussakin kontaktissa kuin suorassa limakalvokontaktissa. Taudin tarttumista edistävät genitaalialueen ihovaurioiden lisäksi myös muut samanaikaiset sukupuolitaudit, koska silloin oma immuunipuolustus on heikentynyt. (Hiltunen-Back & Aho 2005, 37–41.)

Oireet. HPV aiheuttaa tavallisimmin kukkakaalimaisen kondylooman eli visvasyyllän sukupuolielinten, erityisesti terskan, esinahan tai kivesten alueelle. Kondyloomaa voi esiintyä myös virtsaputkessa, peräaukossa, sen ympärillä ja anaalikanavassa. Virtsaputkessa olevat kondyloomat voivat aiheuttaa virtsaputken ahtaumaa, verivirtsaisuutta sekä kirvelyä virtsatessa. Kukkakaalimaisen kondylooman lisäksi se voi ilmetä tavallisia syyliä muistuttavina muutoksina. (Lehtinen ym. 2003, 56–68.) Oireet voivat olla samanaikaisesti useassa eri paikassa (Syrjänen 1994, 69–93). Tartunta voi aiheuttaa silmännähtävien muutosten lisäksi myös piileviä tulehduksia sukuelinten alueella. Oireet tartunnan saamisesta voi ilmetä vasta kuukausien tai vuosien kuluttua, koska tauti voi olla elimistössä pitkään latentti. (Hiltunen-Back & Aho 2005, 37–41.)

Toteaminen. Kondylooman tärkein ja tavallisin diagnostinen keino on terveydenhuollon ammattilaisen tekemä kliininen tutkimus, sillä syyllämaiset kondyloomat (kuva 5) ovat helppo tunnistaa. Latentit eli piilevät kondyloomat pyritään saamaan esiin etikkahappopenslauksen avulla. Happo värjää kondyloomat vaaleiksi, jolloin ne erottuvat muusta limakalvosta. Tarvittaessa lääkäri voi ottaa koepaloja ihomuutoksista kondylooman varmistamiseksi. Koepalan ottaminen on tärkeää erotusdiagnostiikan tekemiseksi, sillä miehillä saattaa esiintyä muita genitaalialueen ihomuutoksia kuten vaarattomia helmiäisnystyjä (kuva 4), ontelosyyliä eli molluskoja tai punajäkälää. (Lehtinen ym. 2003, 56–68.)

Kuva 4. Helmiäisnystyt terskan juuressa
(Hannuksela 2007a).

Hoito ja ehkäisy. Kondylooman aiheuttaja on virus, joten sitä ei pystytä poistamaan kokonaan elimistöstä. Tartunnan saaneen oireita ja taudinkuvaa pyritään helpottamaan erilaisilla hoitomenetelmillä, kuten podofyllotoksiini-voiteella, laserhoidolla tai kryo- eli jäädytysoidolla. Kondyloomia poistetaan myös kirurgisesti. Taudin toteamisen jälkeen potilas voi hoitaa kondyloomia podofyllotoksiini-voiteella. Mikäli tästä ei ole apua, erikoislääkäri valitsee sopivimman menetelmän kondylooman hoitamiseksi. Kondylooman hoitaminen voi olla potilaalle raskasta ja huolta voi aiheuttaa oireiden mahdollinen uusiutuminen hoidoista huolimatta. Ennaltaehkäisy voi olla haastavaa, koska kondylooman voi saada myös muustakin kuin suorasta limakalvokontaktista. Kondomin käyttö suojaa suurimmalta osalta tartunnoista. (Lehtinen ym. 2003, 56–68.)

Kuva 5. Kukkakaalimaiset kondyloomat peniksessä (Hannuksela 2007b).

5 SUKUPUOLITAUTIEN EHKÄISY NUORTEN MIESTEN NÄKÖKULMASTA

Sukupuolitaudeilta ei pysty täysin varmasti suojautumaan, mikäli aikoo joskus elämässään harrastaa seksiä. Sukupuolitautien ehkäisyyn voi kuitenkin itse vaikuttaa paljon. Sukupuolitauditartuntoja voi välttää käyttämällä niin sanotusti seksin turvallisia muotoja. Näitä muotoja ovat muun muassa koskettelu, halailu ja pussailu. (Hiltunen-Back & Aho 2005, 88–91.) Petting eli hyväilyseksi on yksi turvallisen seksin muoto (Väestöliitto [Viitattu 4.2.2015]). Siinä tutustutaan kumppaniin hellittelyn ja hyväilyn kautta ilman varsinaista yhdyntää. Seksuaalisen kanssakäymisen turvallisuuteen vaikuttaa se, kenen kanssa ollaan, minkälaisissa olosuhteissa ja mitä yhdessä tehdään (Hiltunen-Back & Aho 2005, 88–91). Kondomi on ainut ehkäisyväline, joka suojaa sukupuolitaudeilta. Sukupuolitauteja vastaan, jotka ovat virusperäisiä, voi rokottautua. Tällaisia tauteja ovat Terveystieteiden tutkimuskeskuksen (2014) mukaan mm. hepatiitti B -virus sekä Petäjän (2014) mukaan kondyloomaa aiheuttavat ihmisen papillomavirustyyppit 16 ja 18.

Jokainen on vastuussa sekä itsestään että kumppanistaan. Se osoittaa vastuullisuutta, kun uuden suhteen alkaessa suhteen molemmat osapuolet käyvät sukupuolitauditesteissä. Perhesuunnitteluneuvolaan soittamalla saat lähetteen, jos haluat sukupuolitauditesteihin ja siellä käynnit ovat ilmaisia (Seinäjoki [Viitattu: 17.3.2015]). Käymällä testeissä vältetään levittämästä oireettomiakin sukupuolitauteja. Omilla tiedoilla, taidoilla sekä asenteilla pystytään välttämään sukupuolitauteja ja huolehtimaan sekä itsestään että kumppanistaan. Sukupuolitautien ehkäisy ei ole kuitenkaan vain miesten vastuulla. Suhteen molempien osapuolten tulee ottaa vastuu siitä, että mahdolliset tautitapaukset hoidetaan, eivätkä ne pääse leviämään. (L 25.7.1986/583, 1 luku, 3 §.)

Kondomi. Kondomi on ohut ja kuminen ehkäisyväline, jonka tarkoitus on ehkäistä sukupuolitauteja sekä estää siittiöiden pääsy naisen emättimen limakalvoille ja näin estää mahdollinen raskaus (Hiltunen-Back & Aho 2005, 88–91). Kondomeja on eri kokoisia, -makuisia, -paksuisia, -värisiä ja -tuntuisia. Kumiallergikoille löytyy lateksittomia kondomeja. Kokeilemalla löytää itselleen parhaiten sopivan kondomin. Kondomin käyttöä tulee harjoitella etukäteen. Tämän jälkeen kondomin käyttö on

luontevaa ja helppoa. Pienen kokonsa ansiosta kondomi on helppo ottaa mukaan esimerkiksi lompakkoon, auton hansikaslokeroon tai taskuun. Kondomi on ainoa ehkäisyväline, joka suojaa sukupuolitaudeilta. Sitä tulee käyttää niin emätin-, anaali- kuin suuseksissä. (Väestöliitto 2011.) Ehkäisyvälineenä kondomi on halpa ja helppo hankkia (Reece, Mark, Schick, Herbenick & Dodge 2010, 429–433). Kondomeja voi hankkia kouluterveydenhoitajalta, terveyskeskuksesta tai päivittäistavarakaupasta. Kondomin ostolle ei ole ikärajaa.

Jokaisen seksiä harrastavan vastuulla on huolehtia sukupuolitautilien ehkäisystä kondomia käyttämällä. Kondomin käyttö on tärkeää varsinkin satunnaisissa seksisuhteissa. Vakituksessa parisuhteessa kondomin käyttö ei ole välttämätöntä, mikäli molemmat osapuolet ovat käyneet sukupuolitautiltesteissä ja testien vastaukset ovat negatiiviset. Vakituksessa parisuhteessa tulee muistaa käyttää kondomia silloin, jos parisuhteen toisella osapuolella on todettu joku sukupuolitauti eikä parilla ole raskaustoiveita. (Hiltunen-Back & Aho 2005, 88–91.)

Kondomin käyttö. Kondomia tulee käyttää oikein ja koko yhdynnän ajan. Pakarisen, Kylmän, Helmisen ja Suomisen (2014) tutkimuksen mukaan 89 % nuorista ei ole juuri koskaan epäonnistunut kondomin käytössä. Tämä kertoo siitä, että kondomi on helppokäyttöinen ehkäisyväline. Kondomit on pakattu käyttövalmiiksi yksittäin.

Kondomin käyttöohje Hiltunen-Backin ja Ahon (2005) mukaan:

1. Avaa kondomin suojakuori repäisykohdasta käsin (kuvan 6 kohta 1). Varo rikkomasta ohutta kumia kynsilläsi. Ota kondomi pois paketista ja tarkista oikea rullaussuunta.
2. Aseta kondomi jäykistyneen siittimen päälle ja purista siemennestepussi tyhjäksi (kuvan 6 kohta 2).
3. Vedä esinahka taakse ja rullaa kondomi peniksen tyveen saakka (kuvan 6 kohta 3). Varmista, että kondomi näyttää ehjältä.
4. Yhdynnän jälkeen pidä kiinni peniksen tyvestä, ettei kondomi pääse luis-kahtamaan pois paikaltaan (kuvan 6 kohta 4). Tarkista, että kondomi on pysynyt ehjänä, sillä se saattaa rikkoutua yhdynnän aikana.
5. Ota kondomi pois peniksen päältä ja hävitä asianmukaisesti. Älä heitä käytettyä kondomia vessanpönttöön!

Kondomit ovat kertakäyttöisiä. Kondomin kanssa voi käyttää apteekista saatavia vesipohjaisia liukuvoiteita. Öljypohjaisia liukuvoiteita ei suositella, koska ne saattavat haurastuttaa kondomia. (Hiltunen-Back & Aho 2005, 90–91.)

Kuva 6. Kondomin käyttöohje (Kumiukko [Viitattu 4.2.2015]).

6 TOIMINNALLINEN OPINNÄYTETYÖ

Toiminnallinen opinnäytetyö koostuu teoreettisen tiedon sekä käytännön yhdistämisestä. Toiminnallisena opinnäytetyönä nähdään yleensä jokin käytäntöön suunniteltu ohje kuten turvallisuusopas. Toiminnallinen opinnäytetyö voi olla myös näyttely tai tapahtuman toteuttaminen. Opinnäytetyön tilaaja määrittää sen, miten työn toiminnallinen osuus kannattaa toteuttaa. Sairaanhoidajaopiskelijan tekemä hyvä toiminnallinen opinnäytetyö on työelämälähtöinen, käytäntöön soveltuva ja hoitotieteen näkökulmasta tarkasteltu. Hyvä työ osoittaa, että opiskelija hallitsee oman alansa tietoja ja taitoja. (Vilkkä & Airaksinen 2004, 9–26.)

Opinnäytetyömme koostuu kirjallisesta teoriaosuudesta, toiminnallisesta osuudesta sekä niiden yhteenvedosta. Kirjalliseen työhön etsimme tietoa alan kirjallisuudesta, verkkolähteistä sekä uusimmista aiheeseen liittyvistä tutkimuksista. Opinnäytetyösämme toiminnallinen osuus toteutettiin opetustapahtumana Koulutuskeskus Sedun Kirkkokadun toimipisteessä keväällä 2015. Lopuksi teimme yhteenvedon opinnäytetyömme toteutuksesta ja onnistumisesta.

Valitsimme sukupuolitautilien ehkäisyn nuorten miesten näkökulmasta opinnäytetyömme aiheeksi siksi, että siitä on hyötyä valmistuttuamme sairaanhoitajiksi. Toiminnallinen opinnäytetyö sopii loistavasti kohderyhmämme huomioon ottaen. Oman kokemuksemme mukaan tämänikäiset nuoret miehet sisäistävät asioita parhaiten, kun heitä pidetään tasavertaisina keskustelukumppaneina. Aiheemme on ajankohdainen, sillä tämänikäiset nuoret aloittavat sukupuolielämänsä ja seksikumppaneiden vaihtuvuus voi olla suurta. Uskomme, että aiheemme saa nuoret miehet kiinnostumaan, keskustelemaan sekä ajattelemaan omaa seksuaaliterveyttään.

7 OPINNÄYTETYÖN TAVOITE JA TARKOITUS

Opinnäytetyön tavoitteena oli edistää nuorten miesten kiinnostusta seksuaaliterveydestä, pyrkiä ehkäisemään sukupuolitautiltartuntoja lisäämällä tietoa ja saada heidät ajattelemaan kondomin käytön tärkeyttä sekä motivoida heitä käyttämään kondomia. Opinnäytetyön tavoitteena oli motivoida nuoria miehiä huolehtimaan seksuaaliterveydestään sekä edistää vastuullisuutta seksuaalisessa kanssakäymisessä huomioiden kondomin oikeanlaisen käytön ainoana keinona sukupuolitautilien ehkäisyssä. Opinnäytetyön tarkoituksena oli suunnitella ja toteuttaa aiheeseen liittyvä opetustapahtuma Koulutuskeskus Sedun Kirkkokadun toimipisteessä.

8 OPINNÄYTETYÖN TOTEUTUS

8.1 Ryhmän koko

Opinnäytetyön toiminnallisen osuuden toteutuksessa käytettiin suurryhmäopetusta, koska kohderyhmässä oli yli kymmenen opiskelijaa. Koko ryhmä etenee samassa tahdissa toimiessamme vuorovaikutuksen ohjaajina. Suurryhmäopetuksessa työskentely tapahtuu ohjaajien kontrolloidessa puheenvuoroja ja keskusteluja. Opetuksen lisäksi ohjaajien tulee huomioida työrauhan säilyminen. (Vuorinen 1998, 76–78.)

Kohderyhmämme koko oli 17 opiskelijaa. Opetustapahtuman aikana nuoret miehet kuuntelivat aktiivisesti ja vuorovaikutus oli molemminpuolista. Vaikka ryhmässä oli paljon opiskelijoita, opetustapahtuman läpivienti sujui ongelmitta. Annoimme nuorten miesten valita istumapaikkansa vapaasti. Tällöin huomasimme, että luokassa on muodostunut pienempiä kaveriryhmiä. Opetustapahtuman aikana ryhmästä nousi esiin muutamia aktiivisempia oppilaita, mutta huomioimme kaikki opiskelijat tasavertaisina.

8.2 Opetussuunnitelma

Pyrimme käyttämään monipuolisia opetusmenetelmiä, koska jokainen opiskelija omaksuu asiat eri tavoin. Opetustapahtumassa käytimme esittävää opetusta, joka tarkoittaa luentoa ja puhetta. Opetusta havainnollistettiin kuvilla ja videolla kondominkäytöstä. Työmme erosi tyypillisestä esittävästä opetuksesta siten, ettemme viestineet yksisuuntaisesti vaan tarkoituksena oli keskustella kohderyhmän kanssa koko esityksen ajan. Tällöin vuorovaikutus oli molemminpuolista. Valitsimme esittävän opetuksen, koska se toimii hyvin silloin, kun ryhmässä on paljon ihmisiä. Etuna oli myös se, että opetustilojen järjestäminen oli helppoa, koska opetustapahtuma voitiin pitää tavallisessa luokahuoneessa. Esittävä opetus toimii hyvin, kun pyritään vaikuttamaan tiedollisiin tavoitteisiin ja sisältö on laaja. Tavoitteena oli saada nuoret innostumaan aiheesta käyttämällä erilaisia opetusmenetelmiä ja omaa luovaa persoonamme. (Vuorinen 1998, 78–81.)

Toisena opetusmenetelmänä käytetään demonstraatiota, joka tarkoittaa tässä opinäytetyössä kondomin laitton harjoittelua eli taidon esittämistä tositilanteen ulkopuolella. Demonstraatio toimii parhaiten käytännön taitoja harjoiteltaessa. Demonstraation vaikutus voi olla voimakas. Sen onnistuessa hyvin, opiskelijat ovat valmiita muuttamaan asenteita kondomin käyttöä kohtaan. (Vuorinen 1998, 89–91.)

Asenteet. Tavoitteena on edistää nuorten miesten vastuullisuutta seksuaalisessa kanssakäymisessä. Nuoruus on aikaa, jolloin asenteita vastuullisuudesta pystyy muokkaamaan ja kehittämään. Sisältönä ovat väitteet (Liite 2), joihin nuoret saavat vastata oman näkemyksensä mukaan. Menetelmänä toimii ryhmätyö. Se lisää kohderyhmämme yhteenkuuluvuuden tunnetta ja hioo asenteita.

Tietäminen. Tavoitteena on lisätä nuorten miesten tietämystä yleisimmistä sukupuolitaudeista, tartuntatautilaista ja siitä, että sukupuolitautilien hoito on maksutonta. Sisältönä ovat perustietoa nuorten miesten seksuaalisuudesta, sukupuolitaudeista ja kondomista. Menetelmänä käytetään esittävää opetusta, jonka tukena on PowerPoint-esitys (Liite 3).

Ymmärtäminen. Tavoitteena on lisätä nuorten miesten ymmärrystä seksuaalisuudesta ja sukupuolitautilien ehkäisystä, jotta nuoret miehet ymmärtäisivät huolehtia omasta seksuaaliterveydestään ja hakeutua tarvittaessa terveydenhuollon piiriin. Sisältönä on yhteenveto aikaisemmasta PowerPoint-esityksestä kiteytettynä opinäytetyömme tärkeimpään kysymykseen: miksi kondomia pitää käyttää? Menetelmänä käytetään kuvia, koska ne herättävät nuorten miesten ymmärryksen kondomin käytön tärkeydestä.

Osaaminen. Tavoitteena on, että nuoret miehet osaavat käyttää kondomia. Sisältönä on kondomin käyttöön liittyvä video, jonka jälkeen näytämme kondomin oikeanoppisen laitton tekopeniksen päälle. Menetelmänä toimii demonstraatio.

9 JOHTOPÄÄTÖKSET, EETTISYYS JA LUOTETTAVUUS

9.1 Johtopäätökset

Arvioimme opetustapahtumaa havainnoiden, esittämällä nuorille miehille väitteitä sekä palautelomakkeen avulla. Opetustapahtuma käynnistyi ryhmätyöllä, jossa esitimme nuorille miehille väitteitä opinnäytetyön aiheeseen liittyen. Tarkastelimme nuorten miesten asenteita sekä heidän tietämystään aiheesta ennen luento-osuutta. Ryhmätyössä esitettiin väitteisiin liittyviä vastauksia pohdittiin yhdessä PowerPoint-esityksen aikana. Havainnoimme sitä, miten nuoret miehet vastasivat heille esitettyihin väitteisiin. Ryhmätyössä esitettyjen väitteiden aikana nuorten miesten keskuudessa mielipiteet vaihtelivat, joten vastausten läpikäynti koettiin tärkeäksi. Opinnäytetyön aihe on ajankohtainen ja tärkeä nuorille miehille juuri tässä vaiheessa opintoja. Kohderyhmällä oli jo jonkin verran tietoa aiheesta, mutta vastausten vaihtelevuus osoittaa sen, etteivät ammattikoulun toisen vuosikurssin opiskelijat saa tarpeeksi tietoa seksuaalisuudesta ja sukupuolitaudeista.

PowerPoint-esityksessä käsitelimme nuorten miesten seksuaalisuutta, vastuullisuutta, kolme yleisintä sukupuolitautila sekä kondomin käyttöä. Esityksen aikana keskustelimme heidän kanssaan sekä esitimme heille kysymyksiä. Vastavuoroisesti opiskelijat esittivät meille kommentteja ja kysymyksiä, joita pohdimme yhdessä opetustapahtuman aikana. Kohderyhmän opiskelijat kuuntelivat ja osallistuivat aktiivisesti opetustapahtumaan. Opetustapahtumaan sisältyi myös kondominkäytön harjoittelua. Suurin osa nuorista miehistä halusi vapaaehtoisesti harjoitella kondomin laittoa tekopeniksen päälle.

Lopuksi pyysimme ryhmältä kirjallista palautetta valmiin palautelomakkeen avulla. Kaikki 17 nuorta miestä, eli 100 % palautekyselyyn vastanneista, olivat sitä mieltä, että opetustapahtuma oli hyödyllinen. Palautelomakkeiden mukaan nuoret miehet pitivät hyödyllisenä sitä, että saivat uutta tietoa kaikista opetustapahtuman aiheista sekä erityisesti sukupuolitaudeista. Palautekyselyyn vastanneista 76,5 % oli sitä mieltä, että oppi jotain uutta. Tällaisia asioita olivat sukupuolitautilien oireet ja hoito. Tämä osoittaa sen, että onnistuimme opinnäytetyön tavoitteessa. Osalle tästä määrästä kaikki oli uutta. Palautekyselyyn vastanneista 23,5 % ei oppinut mitään uutta.

Palautelomakkeessa oli myös vapaan sanan mahdollisuus. Siihen vastanneiden mukaan luento oli hyvä kokonaisuus.

Opetustapahtuma perustui vapaaehtoisuuteen. Rohkaisimme ja kannustimme nuoria miehiä koko tapahtuman ajan. Mielestämme opetustapahtuma onnistui erinomaisesti, koska opiskelijat olivat todella kiinnostuneita aiheesta koko opetustapahtuman ajan ja koululta saatu palaute oli myönteistä. Koulutuskeskus Sedun Kirkkokadun toimipisteen henkilökunta oli sitä mieltä, että tällaisia opetustapahtumia tulisi järjestää jatkossakin.

9.2 Opinnäytetyön eettisyys ja luotettavuus

Toiminnalliseen opinnäytetyöhön liittyy lukuisia eettisiä pohdintoja. Tärkein eettinen kysymys liittyy tutkimusluvan hakemiseen ja saamiseen. (Eskola & Suoranta 2005, 52–59.) Saimme tutkimuslupahakemuksen pohjan Koulutuskeskus Sedusta sähköpostitse lokakuussa 2014. Täytimme tutkimuslupahakemuksen, jonka jälkeen opinnäytetyön ohjaava opettaja allekirjoitti sen. Tutkimuslupahakemus lähetettiin Koulutuskeskus Seduun hyväksyttäväksi. Joulukuussa 2014 saimme hyväksytyt tutkimusluvan (Liite 1) sekä kirjallisena että sähköisenä. Alkuperäisessä tutkimusluvassa lukee, että opiskelijoiden tulee olla täysi-ikäisiä osallistuessa opetustapahtumaan. Keskustelimme asiasta Koulutuskeskus Sedun kehittämisjohtajan kanssa puhelimitse ja hän tuli siihen tulokseen, että opiskelijat saavat osallistua opetustapahtumaan, sillä he täyttävät tänä vuonna 18 vuotta. Tutkimuslupa on liitteenä opinnäytetyössä.

Opetustapahtumassa annettiin tieteellistä, oikeaa sekä ajankohtaista tietoa Sedun sähkö- ja automaatioasentajaopiskelijoille. Opinnäytetyön eettisyyden kannalta oli tärkeää, että kohderyhmässä oli vain miespuolisia opiskelijoita, koska opinnäytetyön näkökulma pohjautuu miesten tiedon ja vastuun lisäämiseen ehkäisyasioissa. Eettisyyden kannalta on tärkeää, että tunnemme nuoren miehen näkökulman huolimatta siitä, että olemme naisia. Olemme kohderyhmäämme vain muutaman vuoden vanhempia, joten me ymmärrämme heitä ja olemme heidän kanssaan samalla aaltopituudella. Eskolan ja Suorannan (2005) mukaan osallistumiseen liittyvät edellä mainitut eettiset ongelmat tulee huomioida toiminnallisessa opinnäytetyössä

ja tutkimuksesta tulee tiedottaa tutkittaville ennen toiminnallisen osuuden toteutusta. Opinnäytetyön toiminnallisesta osuudesta lähetettiin kirje koululle noin viikkoa ennen oppituntia, josta tuli ilmi oppitunnin aihe sekä tavoite ja tarkoitus. Opetustapahtuman aikana nuoret miehet saivat puhua anonyymisti, oppitunnille osallistuminen oli vapaaehtoista, jolloin vapaan vuorovaikutuksen mahdollisuus säilyi. Saadut palautteet käsiteltiin luottamuksellisesti. Palautelomakkeen pohja on liitteenä opinnäytetyössä (Liite 4). Tutkijan ja tutkittavien välillä ei saa olla sellaista riippuvuussuhdetta, joka voi vaikuttaa palautteen antamisen vapaaehtoisuuteen.

Eettisyyteen ja luotettavuuteen liittyviä kysymyksiä pohdimme koko opinnäytetyöprosessin ajan. Opinnäytetyössä käytetyt lähteet ovat luotettavia sekä ajankohtaisia, ja niitä on käytetty oikein. Opinnäytetyössä on käytetty uusinta tutkittua tietoa, koska olemme vertailleet vanhempia ja uudempia lähteitä. Lähteet liittyvät sisällöltään opinnäytetyöhön. Opetustapahtumassa esille nousseet keskustelut ja kysymykset käsitellään opinnäytetyössä luottamuksellisesti ja nimettömästi.

10POHDINTA

Opinnäytetyö koostuu teoreettisesta ja toiminnallisesta osuudesta. Teoreettista tietoa opinnäytetyön aiheesta oli hyvin saatavilla. Jäimme kuitenkin kaipaamaan seksuaalisen vastuun kehittymisestä löytyvää tutkittua tietoa, sillä sitä oli saatavilla melko vähän. Olemme tyytyväisiä siihen, että rajasimme aiheen koskemaan vain nuorten miesten kolmea yleisintä sukupuolitautia, koska sukupuolitautilien kirjo on niin laaja. Halusimme kohdentaa opinnäytetyön juuri tälle ikäryhmälle, jonka takia käsitteimme vain nuorten miesten kolmea yleisintä sukupuolitautia. Toiminnallisena osuutena järjestettiin opetustapahtuma yhteistyössä Koulutuskeskus Sedun Kirkkokadun toimipisteen kanssa. Yhteistyökumppanina toimi myös Suomen Punaisen Ristin Länsi-Suomen piirin pluspiste, jolta saimme materiaalia työn toteutusta varten. Työskentely molempien yhteistyökumppaneiden kanssa sujui moitteettomasti ja palaute oli myönteistä.

Opetustapahtuma Koulutuskeskus Sedun Kirkkokadun toimipisteessä sujui suunnitelmallisesti. Onnistuimme antamaan nuorille miehille tavoitteidemme mukaista seksuaalietoutusta koskien sukupuolitautilien ehkäisyä. Opetustapahtuma onnistui erinomaisesti. Olemme itse tyytyväisiä lopputulokseen ja opiskelijat antoivat meille hyvää palautetta niin suullisesti kuin kirjallisesti.

Opinnäytetyöprosessi oli antoisa ja opimme sen aikana uutta seksuaalisuudesta sekä nuorten yleisimmistä sukupuolitaudeista. Tämän opinnäytetyön tekeminen opetti meille monia asioita, joita voimme hyödyntää sairaanhoitajan ammatissa tulevaisuudessa. Tällaisia asioita ovat esimerkiksi nuorten ammatillinen kohtaaminen ja se, että seksuaalisuudesta ja seksistä tulee puhua avoimesti.

Jatkotoimenpiteenä tämänkaltaista työtä voisi kehittää siten, että se laajennettaisiin koskemaan toisen asteen oppilaitoksia esimerkiksi lukioita ja ammattikouluja. Kohderyhmänä voisi olla sekä nais- että miespuoliset opiskelijat, koska seksuaalisessa kanssakäymisessä vastuu kuuluu molemmille osapuolille. Jos opetustapahtumaa ei saada sisällytettyä koulun opetussuunnitelmaan, opiskelijoille voisi kertoa seksuaalisuudesta ja sukupuolitaudeista esimerkiksi järjestämällä koululle pisteen, jossa opiskelijoilla on mahdollisuus keskustella aiheesta ja saada siihen liittyvää materiaalia kotiin luettavaksi.

LÄHTEET

- Apter, D., Väisälä, L. & Kaimola, K. 2006. Seksuaalisuus. Jyväskylä: Kustannus Oy Duodecim.
- Bildjuschkina, K. & Ruuhilahti, S. 2010. Puhutaan seksuaalisuudesta: Ammatillisia kohtaantumisia sosiaali- ja hoitotyössä. Helsinki. Kustannus-Osakeyhtiö Kotimaa/Kirjapaja.
- Chapman, E. ja Werner-Wilson, R. 2008. Does positive youth development predict adolescent attitudes about sexuality? *Adolescence* 43 (171) 505–523.
- Dunderfelt, T. 2011. Elämänkaaripsykologia. 14.–15. painos Helsinki: WSOYpro Oy.
- Eskola, J. ja Suoranta, J. 2005. Johdatus laadulliseen tutkimukseen. 7. painos. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.
- Hannuksela, M. 2007a. Helmiäisnystyt. [Verkkosivusto]. Helsinki: Kustannus Oy Duodecim. [Viitattu 5.2.2015]. Saatavana: http://www.terveyskirjasto.fi/terveyskirjasto/tk.koti?p_artikkeli=ldk00144
- Hannuksela, M. 2007b. Kondyloomat. [Verkkosivusto]. Helsinki: Kustannus Oy Duodecim. [Viitattu 5.2.2015]. Saatavana: http://www.terveyskirjasto.fi/terveyskirjasto/tk.koti?p_artikkeli=ldk00027
- Hannuksela-Svahn, A. 2013. Sukuelinherpes (genitaalierpes) miehellä. [Verkkosivusto]. Helsinki: Kustannus Oy Duodecim. [Viitattu 13.1.2015]. Saatavana: http://www.terveyskirjasto.fi/terveyskirjasto/tk.koti?p_artikkeli=dlk00214
- Hiltunen-Back, E. 17.6.2013. Klamydia on nuorten sukupuolitauti. [Verkkosivusto]. Helsinki: Terveystieteiden ja hyvinvoinninlaitos. [Viitattu 16.5.2014]. Saatavana: http://www.thl.fi/fi_FI/web/fi/aiheet/tietopakettit/kesaterveys/klamydia_on_nuorten_sukupuolitauti
- Hiltunen-Back, E. & Aho, K. 2005. Terveellistä seksiä. Helsinki: Kustannus Oy Duodecim.
- Hiltunen-Back, E., Lehtinen, M. & Linnavuori, K. 2003. Sukuelinherpes. Teoksessa: Reunala, T., Paavonen, J. & Rostila, T. Sukupuolitaudit. Helsinki: Kustannus Oy Duodecim. 69–74.
- Korteniemi-Poikela, E. & Cacciatore, R. 2010. Portaita pitkin. Lapsen ja nuoren seksuaalisuuden kehittyminen. Opas vanhemmille. Helsinki: WSOY.

- Kumiukko.fi. Ei päiväystä. Raskauden ja sukupuolitautilien ehkäisy kondomilla - Kumiukko.fi. [Verkkosivu]. Helsinki: Safe Play Finland Oy. [Viitattu 4.2.2015]. Saatavana: <http://www.kumiukko.fi/ehkaisy>
- Käypä hoito -suositus. 2010. Sukupuolitaudit. [Verkkosivusto]. [Viitattu: 3.2.2015]. Saatavana: <http://www.kaypahoito.fi/web/kh/suosituksset/suositus?id=hoi50087>
- L 5.9.1975/700. Isyyslaki.
- L 540/2911. Laki rikoslain muuttamisesta.
- L 25.7.1986/583. Tartuntatautilaki.
- Lehtinen, M., Nieminen, P., Hiltunen-Back, E. & Paavonen, J. 2003. Papilloomavirusinfektiot. Teoksessa: Reunala, T., Paavonen, J. & Rostila, T. Sukupuolitaudit. Helsinki: Kustannus Oy Duodecim. 56–68.
- Paavonen, J., Saikku, P., Reunala, T. & Pasternack, R. 2003. Klamydia. Teoksessa: Reunala, T., Paavonen, J. & Rostila, T. Sukupuolitaudit. Helsinki: Kustannus Oy Duodecim. 21–31.
- Pakarinen, M., Kylmä, J., Helminen, M. & Suominen, T. 2014. Hoitotiede 26 (3): Ammattiin opiskelevien 15–19-vuotiaiden nuorten seksuaalikäyttäytyminen. Tampereen yliopisto. 166–176.
- Petäjä, T. 2014. Human Papillomavirus Vaccine Immune Response and Protectivity. Väitöskirja. Tampere: Tampere University Press.
- Petäys, P. 1999. Mies ja miehen elämä. Hämeenlinna: Karisto Oy Kirjapaino.
- Reece, M., Mark, K., Schick, V., Herbenick, D. & Dodge B. 2010. Patterns of Condom Acquisition by Condom-Using Men in the United States. AIDS PATIENT CARE and STDs 24 (7), 429–433.
- Reunala, T., Paavonen, J. & Rostila, T. 2003. Sukupuolitaudit. 2., uudistettu painos. Helsinki: Kustannus Oy Duodecim.
- Rinkinen, T. & Aho, T. 2007. Seurusteluun valmistautuminen. Teoksessa: Martikainen, L. Minä nuori mies. Painettu EU:ssa.
- Seinäjoki. Ei päiväystä. Perhesuunnitteluneuvola. [Verkkosivusto]. Seinäjoki. [Viitattu: 17.3.2015]. Saatavana: <http://www.seinajoki.fi/sosiaali-jaterveyspalvelut/terveyspalvelut/aitiys-japerhesuunnitteluneuvola/aitiys-japerhesuunnitteluneuvola.html>

- Syrjänen, K. 1994. Papilloomavirusinfektiot. Teoksessa: Reunala, T., Paavonen, J. & Rostila, T. Sukupuolitaudit. Helsinki: Kustannus Oy Duodecim. 69–93.
- Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. Päivitetty: 4.6.2014. Hepatiitti B -rokote. [Verkkosivusto]. Helsinki: THL 2015 – Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. [Viitattu 12.03.2015]. Saatavana: <https://www.thl.fi/fi/web/rokottaminen/rokotteet/hepatiitti-b-rokote>
- Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. Tilasto- ja indikaattoripankki SOTKANet 2005–2013. Sukupuoliyhdyntäessä olleet, % ammatillisen oppilaitoksen 1. ja 2. vuoden opiskelijoista (id: 3152). [Verkkosivu]. [Viitattu: 24.2.2015] Saatavana: <http://uusi.sotkanet.fi/portal/page/portal/etusivu/hakusivu/tulossivu?region-Count=2¤tEvent=getData&sexCount=2&se-tId=p85c1a784c430d8af97790d2b4240e2a9b88670da718e4d&ind-Count=1&yearCount=5>
- Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. Tilastotietokanta. 2015. Klamydia. [Verkkosivu]. [Viitattu 24.2.2015]. Saatavana: <http://www3.thl.fi/stat/>
- Tiitinen, A. 2014. Klamydia. [Verkkosivusto]. Helsinki: Kustannus Oy Duodecim. [Viitattu 13.1.2015]. Saatavana: http://www.terveyskirjasto.fi/terveyskirjasto/tk.koti?p_artikkeli=dlk00139
- Turunen, K. E. 2005, Ikävaiheiden kriisit. Juva: WS Bookwell Oy.
- Vilka, H. & Airaksinen, T. 2004. Toiminnallinen opinnäytetyö. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.
- Vuorinen, I. 1998. Tuhat tapaa opettaa. 5. painos. Vammala: Vammalan Kirjapaino Oy.
- Väestöliitto. 16.8.2011. Kondomi. [Verkkosivusto]. 2014 Väestöliitto. [Viitattu 03.5.2014]. Saatavana: <http://www.vaestoliitto.fi/seksuaalisuus/tietoa-seksuaalisuudesta/aikuiset/artikkeleita-usein-kysytyista-ai/kondomi/>
- Väestöliitto. Ei päiväystä. Petting on hyväilyseksiä. [Verkkosivusto]. 2015 Väestöliitto. [Viitattu 4.2.2015]. Saatavana: <http://www.vaestoliitto.fi/nuoret/seksi/mitaseksion/petting/>
- Väestöliitto. Ei päiväystä. Nuorten seksuaalioikeudet. [Verkkosivusto]. 2015 Väestöliitto. [Viitattu 12.2.2015]. Saatavana: <http://www.vaestoliitto.fi/nuoret/seksi/seksuaalioikeudet/>
- Väestöliitto. Ei päiväystä. Seksuaalinen kehitys. [Verkkosivusto]. 2015 Väestöliitto. [Viitattu 12.3.2015]. Saatavana: http://www.vaestoliitto.fi/seksuaalisuus/tietoa-seksuaalisuudesta/ammattilaiset/tietopankki/seksuaalinen_kehitys/

World Health Organization. 2014a. Sexual health. [Verkkosivu]. WHO 2014. [Viitattu 26.5.2014]. Saatavana: http://www.who.int/topics/sexual_health/en/

World Health Organization. 2014b. Sexually transmitted infections. [Verkkosivu]. WHO 2014. [Viitattu 26.5.2014]. Saatavana: http://www.who.int/topics/sexually_transmitted_infections/en/.

LIITTEET

Liite 1. Tutkimuslupa

Liite 2. Ryhmätyön kysymykset

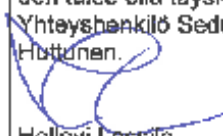
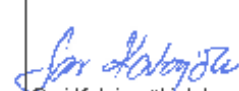
Liite 3. PowerPoint-esitys

Liite 4. Palautekysely

LIITE 1

Tutkimuslupa

Selnäjoen koulutuskuntayhtymä	Viranhaltijapäätös	
Kehittämisohtaja	08.12.2014	82/2014

Asia	Tutkimuslupa, Hanna Mäkitalo ja Nea Rosenberg, opinnäytetyöhön	
	<p>Selnäjoen ammattikorkeakoulu, Koskenalantien yksikön sairaanhoitaja-opiskelijat haavevat tutkimuslupaa tutkimukseen nimeltä: Miten sinä poitat kumia - seksuaaliterveyttä edistävä toiminnallinen opinnäytetyö. Tutkimuskohde: Sedu, Seinäjoki, Kirkkokadun yksikön sähkö- ja automaatioasentaja, toisen vuosikurssin opiskelijat.</p>	
Päätös/ Allekirjoitus	<p>Tutkimuslupa myönnetään. Tutkimukseen osallistuminen on opiskelijalle vapaaehtoista ja opiskelijoiden tulee olla täysi-ikäisiä. Yhteyshenkilö Sedu, Seinäjoki, Kirkkokatu on koulutuspäällikkö Jarmo Huttunen.</p> <p>Hellevi Lassila Kehittämisohtaja</p>	
Oikaisu- vaatimusohje	<p>Tähän päätökseen tyytymätön voi tehdä kirjallisen oikaisuvaalimuksen Selnäjoen koulutuskuntayhtymän yhtymähallitukselle, osoite PL 73, 60101 Seinäjoki, sähköposti: kirjasto@sepedu.fi, kolme (3) päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista. Oikaisuvaalimuksista on käytävä läpi vaalimus perusteluineen ja se on oikaisuvaalimuksen takaisin allekirjoitettava.</p> <p>Aasianosaan katsotaan saaneen päätöksen tiedoksi, jolloin muuta näytellä, asiaan enää päivän kuluessa kirjeen lähettämisestä, viimeistään päivänä sähköiseen viestiin lähettämusestä, sähköpostijärjestelmän osoittamana aikana tai erillisessä tiedokalaantiedotukseen merkittynä aikana.</p>	
Julkisesti nähtävänä	Kuntayhtymän hallinto, Koulukatu 41, Seinäjoki	Päivämäärä 10.12.2014
Tiedoksianto	<p>Lähetetty sähköpostitse.</p> <p>Keville Hanna Mäkitalo, Nea Rosenberg, Jarmo Huttunen ja Matti Yli-Lahti</p>	Päivämäärä 9.12.2014
	 <p>Sari Katajamäki, talous- ja hallintosihteeri Tiedoksiantajan allekirjoitus ja nimi</p>	

LIITE 2

RYHMÄTYÖ

1. Ehkäisy on ainoastaan naisten vastuulla
2. Känni on syy jättää ehkäisemättä
3. Ensimmäisestä kerrasta ei voi saada sukupuolitauteja
4. Sukupuolitauti voi olla oireeton
5. Sukupuolitautien hoito on ilmaista
6. Kondylooma on nuorten yleisin sukupuolitauti
7. Vain yli 16-vuotiaat voivat ostaa kondomeja
8. Sukupuolitaudit voivat tarttua äidistä lapseen raskauden aikana
9. Seksuaalisuus = yhdyntä
10. Mieskin saa kieltäytyä seksistä

LIITE 3

PowerPoint-esitys

MILLAINEN ON NUORI MIES?

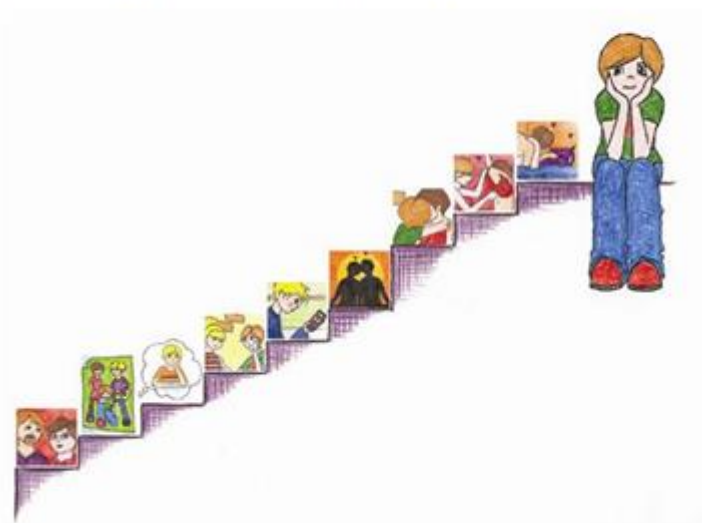
- o 12–20-vuotias
- o Nuoruus on
 - Elämänvaihe, jolloin fyysiset ja psyykkiset muutokset alkavat = murrosikä
 - Kokeilemisen aikaa (rajat)
 - Halutaan olla itsenäisiä, mutta myös vanhempia tarvitaan

SEKSUAALISUUS

- Olennainen osa elämää
- Kehittyy koko ajan
- Seksuaalisuus ≠ yhdyntä
- Seksuaalisuuden eri muodot
- Onnistuneet ensikokemukset
- Pettymykset
- Vain ihminen itse voi määrittellä oman seksuaalisuutensa
- Voidaan kuvata portaittaisena vaiheena

SEKSUAALISUUDEN PORTAAT

SEKSUAALITERVEYS

- Seksuaalisuuteen liittyvä fyysisen, psyykkisen, sosiaalisen ja emotionaalisen hyvinvoinnin tila
- Positiivisten kokemusten kautta nuori kehittää tervettä seksuaalista kanssakäymistä, itsetuntoa ja itsenäisyyttä seksuaalisessa päätöksenteossa
- Seksuaalisten oikeuksien kunnioittaminen, suojeleminen ja toteuttaminen ovat osa hyvän seksuaaliterveyden saavuttamista ja ylläpitämistä
- Tunteet, harkinta, järki ja vietit muodostavat kokonaisuuden, jota voi hallita
- Oikeudet vs. vastuu

SUKUPUOLITAUDIT

- Sukupuolitaudit ovat bakteereja, viruksia, alkueläimiä tai sienitulehduksia, jotka tarttuvat seksiteitse
- Äidistä lapseen
- Voi olla oireettomia, lieviä tai hengenvaarallisia
- Tartuntataudit jaetaan yleisvaarallisiin, ilmoitettaviin ja muihin tartuntatauteihin

TARTUNTATAUTILAKI

- Tautia voidaan pitää yleisvaarallisena tartuntatautina:
- 1) jos taudin tarttuvuus on suuri tai tauti leviää nopeasti;
- 2) jos tauti on vaarallinen; ja
- 3) jos taudin leviäminen voidaan estää tautiin sairastuneeseen tai sairastuneeksi perustellusti epäiltyyn henkilöön kohdistettavilla toimenpiteillä.
- Tautia voidaan pitää ilmoitettavana tartuntatautina:
- 1) jos taudin seuranta edellyttää lääkärin antamia tietoja;
- 2) jos taudin tartuntaketjun katkaisemisessa hoidettavalle annettava maksuton hoito on tarpeen; tai
- 3) jos kyseessä on yleisellä rokotusohjelmalla ehkäistävä tauti.

KLAMYDIA

○ **NUORTEN YLEISIN SUKUPUOLITAUTI**

- Voi olla oireeton pitkään → tietämättään levittäminen
- Jälkitaudit

KLAMYDIA

o Oireet

- Itämisaika yhdestä kolmeen viikkoa
- Miehillä yleisin oire virtsaputkentulehdus
 - o Virtsaputkentulehduksen oireita ovat mm. vaaleanharmaa tai kellertävä erite peniksen päästä
 - o Harvinaisempia oireita ovat lisäkivestulehdus, peräsuolitulehdus ja klamydian laukaisema reaktiivinen niveltulehdus

KLAMYDIA

o Toteaminen

- Klamydia voidaan tutkia alkuvirtsasta
- Näyte tikulla virtsaputkesta

KLAMYDIA

- Hoito
 - Antibiootti
 - Ei seksiä muutamaan viikkoon
 - Tutkia kumppani
 - Jälkitarkastus

SUKUELINHERPES

- Viruksen aiheuttama
- Yli miljoona suomalaista sairastaa sukuelinherpestä
- Suurin osa sukuelinherpestartunnoista tapahtuu taudin oireettomassa vaiheessa tai potilaan tietämättä
- Naisella on suurempi riski saada sukuelinherpestartunta mieheltä kuin miehen naiselta

SUKUELINHERPES

o Oireet

- Ensioireina ovat usein kutina, kirvely ja kipu genitaalialueella
- Sukuelinten alueella voi olla turvotusta, punoitusta ja rakkuloita
- Rakkuloiden puhjettua haavapinnat
- Miehillä oireet ovat peniksen varressa ja terskan päässä
- Saattaa liittyä muitakin yleisoreita, kuten kuumetta ja huonovointisuutta

SUKUELINHERPES

o Toteaminen

- Kliininen tutkimus

SUKUELINHERPES

o Hoito

- Viruslääkkeet
- Virus jää elimistöön
- Voi olla latentti
- Oireisena aikana tulisi pidättäytyä seksistä, koska silloin sukuelinherpes tarttuu herkemmin
- Estohoidolla tauti pystytään pitämään oireettomana jopa vuosia

KONDYLOOMA

- o Maailman yleisin sukupuoliteitse tarttuva tauti on papillomaviruksen aiheuttama infektio eli kondylooma
- o Rokote
- o Hyvänlaatuisia että pahanlaatuisia kasvaimia iholla ja limakalvoilla
- o Kondylooman voi saada myös muussakin kontaktissa kuin suorassa limakalvokontaktissa

KONDYLOOMA

- Oireet
 - Kukkakaalimaiset kondyloomat
 - Voi olla myös tavallisia syyliä muistuttavia muutoksia
 - Voi aiheuttaa silmännähtävien muutosten lisäksi myös piileviä tulehduksia sukuelinten alueella
 - Oireet voivat ilmetä tartunnan saamisesta vasta kuukausien tai vuosien kuluttua

KONDYLOOMA

- Toteaminen
 - Tärkein ja tavallisin diagnostinen keino on terveydenhuollon ammattilaisen tekemä kliininen tutkimus
 - Etikkahappopenslaus
 - Koepalat
 - Tärkeä erottaa muista ihomuutoksista esim. helmiäisnystyt

KONDYLOOMA

- Hoito
 - Jää elimistöön, mutta oireita voi lievittää
 - Podofylotoksiini
 - Laserhoito
 - Kryohoito
 - Kirurginen hoito

MIHIN OTAN YHTEYTTÄ?

- 1. Kouluterveydenhoitaja
- 2. Terveyskeskus
- 3. Seinäjoen Pluspiste

EHKÄISY

o KONDOMI

- Ohut kuminen suojuus, joka estää siittiöitä pääsemästä naisen emättimeen
- Ei ostoikärajaa
- Kaikenvärisiä, -makuisia ja -kokoisia
- Kokeilemalla löytää itselle sopivimman
- Allergikoille omat apteekista

o Näin käytät kondomia:

- o <https://www.youtube.com/watch?v=XHDybHPVuxM>

o KONDOMI ON AINUT
EHKÄISYVÄLINE,
JOKA SUOJAA
SUKUPUOLI-
TAUDEILTA

LIITE 4

Palautelomake

1. Oliko tämä opetustapahtuma mielestäsi hyödyllinen?

Kyllä Ei

Miksi?

2. Opitko jotain uutta?

Kyllä Ei

Mitä?

3. Vapaa sana